

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัยของวิทยานิพนธ์

การศึกษาเรื่องนี้ ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพราะการวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้การศึกษาชุมชนเป็นไปอย่างรอบด้านทุกแง่ทุกมุม โดยจะมีการเก็บรายละเอียดข้อมูลทางด้านการบริหารงานสหกรณ์ เพื่อนำมาอธิบายปรากฏการณ์การดำเนินงานที่ยืดหลักธรรมาภิบาลที่เกิดขึ้นในสหกรณ์ฯ ซึ่งต้องเป็นข้อมูลที่เข้าถึงระบบคิด ระบบความเชื่อ และตรรกของสมาชิกที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก คณะกรรมการสหกรณ์ องค์กรภาคีแนวร่วม และฝ่ายราชการที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้การเก็บข้อมูลยังต้องพิจารณาแหล่งข้อมูลบุคคลที่เลือกสรรแล้วว่าเป็นผู้รู้เรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งการศึกษาเหล่านี้จำเป็นต้องใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ซึ่งผู้ศึกษาจะเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

3.1 หน่วยการวิเคราะห์

ศึกษาระดับขององค์กรเฉพาะกรณีสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด อ.วชิรบรรมี จ.พิจิตร โดยผ่านการเก็บข้อมูลจากบุคคล เพื่อสรุปเป็นภาพรวมขององค์กร

3.2 ขอบเขตวิทยานิพนธ์

3.2.1 เนื้อหา

งานวิจัยนี้จะได้พยายามหาคำตอบว่าการดำเนินงานของสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด มีการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างไร และมีปัจจัยอะไร ที่สนับสนุนให้สหกรณ์บริหารงานเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งมีขอบเขตของเนื้อหาในการศึกษาวิจัย คือ กิจกรรมของสหกรณ์ที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล, การยอมรับของสมาชิก และชาวบ้านในพื้นที่, การสนับสนุนกิจกรรมของสหกรณ์ฯ จากภาคีองค์กรแนวร่วมและฝ่ายราชการ

3.2.2 พื้นที่ในการศึกษา

พื้นที่ในการศึกษา ประกอบด้วย 4 ตำบล ที่มีสมาชิกสหกรณ์อยู่หนาแน่นได้แก่ ตำบลบึงบัว, หนองโสน, วังเม็กข์, และบ้านนา ในอำเภอวชิรบรรมี จังหวัดพิจิตร เนื่องจากสหกรณ์ชาวนา

วชิรบรรณมี จำกัด ไม่ได้เกิดจากการจัดตั้งของฝ่ายราชการ สมาชิกส่วนใหญ่จึงมีอยู่เฉพาะพื้นที่ที่แกนนำชาวบ้านจัดตั้งกลุ่มชาวบ้านได้เท่านั้น (สหกรณ์ชาวนาวชิรบรรณมี จำกัด, 2550)

3.2.3 ประชากรที่เป็นแหล่งข้อมูล

ประกอบด้วยประชากร ดังต่อไปนี้

- 1) ชาวบ้านในพื้นที่ที่จะทำการศึกษา ประกอบด้วย 4 ตำบลที่มีสมาชิกของสหกรณ์มีฐานอยู่อาศัย ทั้งนี้เพื่อต้องการการยอมรับของสมาชิกและชาวบ้าน
- 2) คณะกรรมการบริหารสหกรณ์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทุกคน จำนวน 12 ชุด จำนวน 12 คน โดยเฉลี่ยชุดละ 1 คน ซึ่งจะคัดเลือกไม่ให้รายชื่อซ้ำกัน ทั้งนี้เพราะรายชื่อคณะกรรมการในแต่ละปีจะมีรายชื่อซ้ำกันอยู่เป็นจำนวนมาก (ประมาณ 70-80% ที่ซ้ำกัน) เนื่องจากสมาชิกจะเลือกผู้ที่ตนไว้วางใจ เป็นผู้มีความซื่อสัตย์และเป็นตัวแทนของเขากลับเข้าไปทำงานใหม่ในแต่ละปี และสำหรับในด้านของคณะกรรมการเองต้องเป็นผู้ที่เสียสละอย่างมาก เนื่องจากการเป็นกรรมการจะได้ค่าตอบแทนที่ไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับสหกรณ์การเกษตรประจำอำเภอหรือสหกรณ์ออมทรัพย์ซึ่งสหกรณ์ทั้งสองประเภท จะมีเงินรายได้เป็นจำนวนมาก และสามารถจัดสรรเป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการสหกรณ์ในจำนวนเงินที่สูง
- 3) ผู้จัดการสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรณมี จำกัด คนปัจจุบัน (ซึ่งเป็นผู้จัดการสหกรณ์ตั้งแต่เริ่มมีการจดทะเบียนจัดตั้งสหกรณ์)
- 4) พนักงานสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรณมี จำกัด จำนวน 2 คน ซึ่งทำงานมาตั้งแต่สหกรณ์ฯ ก่อตั้งจนถึงปัจจุบัน
- 5) ประธานกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่ภายใต้ร่มของสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรณมี จำกัด
- 6) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ที่ให้คำปรึกษากับสหกรณ์อำเภอวชิรบรรณมี จำกัด จำนวน 2 คน
- 7) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์จังหวัดพิจิตร 2 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นการตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องในเรื่องการบริหารงาน สหกรณ์โดยใช้หลักธรรมาภิบาล และปัจจัยที่สนับสนุนให้สหกรณ์บริหารงานอย่างเป็นธรรมาภิบาล การใช้แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะเข้าถึงข้อมูลการศึกษา โดยมี เนื้อหาดังนี้

3.3.1 ใช้แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ (Interview Guideline)

- 1) ผู้จัดการสหกรณ์ มีประเด็นสำคัญ คือ แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์ และหลักธรรมาภิบาลด้านการเงินในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ทั้ง 4 ด้าน กล่าวคือ การดำเนินธุรกิจ, การดำเนินธุรกิจการซื้อ, การดำเนินธุรกิจการขาย และการดำเนินธุรกิจให้บริการ , การกำกับดูแลการบริหารงาน
- 2) พนักงานสหกรณ์ มีประเด็นสำคัญ คือ การดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล
- 3) คณะกรรมการและแกนนำชาวบ้าน มีประเด็นสำคัญ คือ แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์, การดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล
- 4) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ มีประเด็นสำคัญ คือ แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์, การดำเนินงานของสหกรณ์ตามข้อบังคับสหกรณ์, การส่งเสริมสหกรณ์ของทางราชการ, การตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดไว้
- 5) สมาชิกสหกรณ์ คือ การเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์, การยอมรับความโปร่งใสในการดำเนินงานของสหกรณ์

3.3.2 ใช้แนวคำถามประกอบการประชุมกลุ่ม ที่มีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรม (Focus Group Discussion)

- 1) คณะกรรมการสหกรณ์ มีประเด็นสำคัญ คือ แนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์, การดำเนินงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล
- 2) ประธานกลุ่มองค์กรต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่ภายใต้ร่มของสหกรณ์ชาวนาวชิรบุรีมีจำกัด มีประเด็นสำคัญ คือแนวคิดในการจัดตั้งสหกรณ์, การมีส่วนร่วม, การดำเนินงานของสหกรณ์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มภายใต้หลักธรรมาภิบาล

3.3.3 ใช้เทปบันทึกเสียง

เพื่อบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สทนากับกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้น

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ข้อมูลจากเอกสาร

- 1) รายงานผลการดำเนินงานของโครงการสร้างการพึ่งตนเองของชุมชนของมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส) สถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2) รายงานการประชุม สถิติ ระเบียบข้อบังคับ รายงานประจำปีของสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด
- 3) รายงานเศรษฐกิจชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบึงบัว อำเภอนาวชิรบรรมี
- 4) รายงานการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์อำเภอนาวชิรบรรมี จังหวัดพิจิตร
- 5) ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

- 1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับ แกนนำชาวบ้านตามจำนวนกลุ่มและบทบาทที่มี จำนวน 10 คน, ผู้จัดการสหกรณ์, พนักงานที่ทำงานในสหกรณ์ จำนวน 2 คน, เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดพิจิตร 1 คน
- 2) สัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group Interview) กับคณะกรรมการตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของสหกรณ์ชาวนาวชิรบรรมี จำกัด
- 3) สัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group Interview) กับสมาชิกสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์
- 4) สัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Focus Group Interview) กับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ตรวจบัญชีสหกรณ์

3.4.3 ข้อมูลจากการสังเกตการณ์

การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม กับการประชุมของคณะกรรมการสหกรณ์ประจำเดือน, การประชุมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เช่นกลุ่ม Credit Union, กลุ่มสตรี, กลุ่มแม่บ้าน เป็นต้น

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เน้นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก และนำสถิติทางด้านข้อมูลเงินทุน, การกู้ยืมเงินของสมาชิก, จำนวนเงินจากการนำสินค้าเกษตรมาขายให้สหกรณ์หรือขายผ่านทางสหกรณ์, การซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อการเกษตร และสินค้าอุปโภคบริโภคผ่านร้านค้าสหกรณ์มา

เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบวิเคราะห์เชิงเหตุผล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ มาตรฐาน
ข้อมูลเชิงคุณภาพ

นำข้อมูลที่ตรวจสอบความถูกต้องมาศึกษาเปรียบเทียบกับแนวคิดทฤษฎีที่นำเสนอในบท
ที่ผ่านมา โดยวิเคราะห์จากการบริหารงานของสหกรณ์ตามอุดมการณ์ และหลักการสหกรณ์ที่ยึดหลัก
ธรรมาภิบาล

สำนักหอสมุด